

SON günlər müəllimlərin əməkhaqlarının iş saatına əsaslanaraq yenidən tənzimlənməsi barədə müzakirələr təhsil gündəminin əsas mövzularından birinə çevrilib. Təklif olunan tam ştatlı müəllim modelinin tam mexanizmi hələ müzakirə mərhələsində olsa da, elm və təhsil naziri Emin Əmrullayevin son çıxışı bu prosesin ümumi istiqamətlərini daha aydın göstərdi. Burada əsas nüans müəllimin məktəbdə həyata keçirdiyi çoxsaylı pedaqoji fəaliyyətin vahid çərçivədə qiymətləndirilməsi və məktəblərin bu yükə uyğun təşkilatlanmasıdır.

Tam ştatlı müəllimlər dərstdən sonra nə ilə məşğul olacaqlar?

“Müəllimin fəaliyyəti yalnız dərslərlə yekunlaşmır”

Elm və Təhsil Nazirliyi yanında İctimai Şuranın sədri, BDU-nun professoru Hikmət Əlizadə “Azərbaycan müəllimi”nə açıqlamasında bildirib ki, müəllimin fəaliyyəti yalnız dərslərlə yekunlaşmır, onlar pedaqoji fəaliyyət çərçivəsində məktəbdə müxtəlif işlər həyata keçirməlidirlər: “Müəllimlərin fəaliyyətinin iş saatına görə tənzimlənməsi maraqlı yenilikdir. Bu modelə görə, “tam ştatlı müəllim” anlayışı meydana çıxır. Yeni təklif olunan modelin mexanizmi hələ tam açıqlanmasa da, elm və təhsil nazirinin son açıqlaması yeni model haqqında mücərrəd təsəvvürlərin konkretləşməsinə kömək etdi.

Ümumiyyətlə, müəllimlər məktəbdə peşəkar inkişaflarını artırmaq məqsədilə bir-birlərinin dərslərində iştirak etməlidirlər. Bu zaman onlar bir-birlərinin təcrübələrini öyrənmək imkanı əldə edirlər. Uzunmüddətli pedaqoji təcrübəyə əsasən, qeyd edə bilərəm ki, hər bir müəllimin dərslərində özünəməxsusluq olur, təcrübələrin paylaşılması bu baxımdan məqsədəuyğundur. Sadəcə olaraq bir məsələyə diqqət etmək lazımdır. Müəllimlər bir-birlərinin dərslərində nöqsan axtarmaq üçün deyil, təcrübələrini bölüşmək üçün iştirak etdikdə uğur qazana bilərlər.

Fənn metodbirləşmə üzvləri öz ixtisasları üzrə yeni pedaqoji məsələləri bir yerdə müzakirə etməyə geniş yer verməlidirlər. Bu gün pedaqoji yeniliklər o qədər sürətlə çoxalır ki, müəllimlərin onların hamısını əxz etməsi sadəcə olaraq mümkün deyil. Eyni fənn müəllimlərinin bir yerdə həm elmi, həm də pedaqoji yenilikləri müzakirə etməsi təcrübələrin bölüşdürülməsi kontekstində mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Hətta müxtəlif fənn müəllimlərinin də bir yerdə hər hansı bir problemi müzakirə etməsi məqsədəuyğundur. Bu, onların həm dünyagörüşünün artması, həm də təlim prosesində interdisiplinar paradiqmanın reallaşması baxımından müsbət nəticə verə bilər”.

Bir müəllim çox işləyir, digəri isə...

Professor qeyd edir ki, müəllimlər pedaqoji fəaliyyətlərində qeyd olunan məsələlərdən əlavə, müxtəlif könüllü işlər görürlər, lakin bu, iş saatına daxil olmadığı üçün pərakəndə xarakter daşıyır: “Müəllimlər dərslərdən sonra şagirdlərlə sinifdənxaric işlər həyata keçirməlidirlər. Dərslərdən sonra müxtəlif məzmunlu tədbirlərin təşkil edilməsi həm şagirdlərin təlim maraqlarının və dünyagörüşünün artmasına, həm də tərbiyəlilik keyfiyyətlərinin formalaşmasına xidmət edə bilər. Müasir təlim konsepsiyalarının tələblərinə görə, məktəbdə həm öyrədici, həm tərbiyəedici, həm də inkişafetdirici mühit yaratmaq lazımdır ki, şagird bu mühitdə inkişaf etsin, formalaşsın, sosiallaşsın.

Müəllimlər bu gün öz pedaqoji fəaliyyətlərində qeyd olunan məsələləri həyata keçirirlər. Bundan əlavə, onlar şagirdləri olimpiadlara, yarışlara, festivallara və s. hazırlayırlar. Amma bu fəaliyyətlər könüllü həyata keçirilir. Onlar müəllimlə-

rin iş saatına daxil olmadığı üçün pərakəndə xarakter daşıyır. Bir müəllim çox işləyir, digəri isə... Görülən işin nəticəsi bu səbəbdən yüksək olmur. Müəllimlərin pedaqoji fəaliyyətini daha səmərəli təşkil etməyin zamanı yetişib. Bu istiqamətdə tam ştatlı müəllimlərin yaradılması fikrini təqdir edirəm. Təbii ki, yeni modelin tətbiqi mərhələli həyata keçirilməlidir. Bu istiqamətdə ilk olaraq 20 min tam ştatlı müəllim vəzifəsinin təsis edilməsi də məqsədəuyğundur”.

Bu məktəblərin şagirdlərinin nəticələri daha yüksək olur

H.Əlizadənin sözlərinə görə, dövlət məktəblərindən fərqli olaraq özəl məktəblərdə müəllimlərin dərslərdən sonra fəaliyyət göstərməsi üçün kifayət qədər resurs olduğundan şagird uğurları da yüksəkdir: “Yeni modelə əsasən, müəllimlər həftəlik 30-36 saat işləyəcəklər. Bu vaxtın 18-24 saatını tədrislə məşğul olacaqlar. İş günü ilə tədris saatının vaxt fərqi 12 saat edir. Həmin müddət ərzində müəllim tədrisdən əlavə pedaqoji işlərlə məşğul ola bilər.

Daha bir vacib məsələ diqqətdən yayınmamalıdır: Bizdə olan məlumata görə, hazırda məktəblərin mütləq əksəriyyəti ikinövbəlidir. Bu isə o deməkdir ki, gün ərzində məktəbin bütün sinif otaqlarında dərslər keçirilir. Belə olan halda “müəllimlər dərslərdən sonra harada oturub işləyə bilərlər?” sualı meydana çıxır. Bütün məktəblərdə yalnız bir müəllimlər otağı var ki, müəllimlərin hamısının orada fəaliyyətlərini səmərəli təşkil etməsi mümkün deyil.

Özəl məktəblərdə bu istiqamətdə vəziyyət daha məqsədəuyğundur. Həmin təhsil müəssisələrində müəllimlər iş saatlarında məktəbdə olur, müxtəlif pedaqoji fəaliyyətlər yerinə yetirirlər. Bu məktəblərdə müəllimlərin dərslərdən sonra fəaliyyət göstərmələri üçün kifayət qədər resurslar var. Özəl məktəblərdə şagird uğurlarının yüksək olmasının səbəblərindən birini burada axtarmaq lazımdır. Dövlət məktəblərində isə şagird sıxlığı müşahidə olunur. Burada müəllimlərin dərslərdən sonra fəaliyyət göstərmə imkanları məhduddur.

Elm və təhsil naziri nitqində bu məsələyə də aydınlıq gətirib, tam ştatlı müəllimlər üçün iş şəraitinin yaxşılaşdırılması məsələsinin aktual olduğunu vurğulayıb. Təbii ki, bu məsələ artıq məktəb direktorlarının öhdəsinə düşür. Onlar məktəbdə pedaqoji işi düzgün təşkil edə bilərsə, tədricən bu problem öz həllini tapıb bilər.

Ölkəmizdə təhsil sahəsində aparılan islahatların yeni mərhələsi başlayır. Bu günə qədər görülmüş işləri təhlil edəndə uğurlarla yanaşı, çatışmazlıqların da olduğunu görürük. Hesab edirəm ki, həyata keçirilən islahatların yeni mərhələsinin daha səmərəli olması üçün hər bir məktəb işçisi ciddi təhlillər aparıb yeniliklərin səmərəli həlli yollarını tapa bilərlərsə, daha böyük uğurlar əldə edə bilərik”, - deyərək bildirib.

Mərzziyyə KAZIMZADƏ